

Maróti Andor

A felnőttképzés nemzetközi hírnévcsarnokának tagja 2016¹

Méltatás:

Maróti Andor egyike volt azon kevés tudósoknak, akik az egyetemi szintű népművelő képzés létrehozói voltak az 1960-as években Magyarországon. Ezt megelőzően a felnőttkori oktatás modern koncepciója egy ismeretlen szakma volt az országban. Ezt a feladatot a népművelés vagy közművelődés terén iskolai tanárok, vagy szakképzetlen emberek végezték, akik nem voltak felkészülve, kivéve azokat a tantárgyakat, ahol a hagyományos tanárképzésben felkészítést kaptak. Maróti és egy kis csoport tudós a felnőttoktatás szakmájában kifejlesztettek egy új koncepciót, tantervet, és szakirodalmat - és sikeres érdekvédelemért is folytattak annak elismertetéséért.

Maróti Andor fő érdeklődési területe a kultúra elmélete és filozófiája volt. Több tucat tankönyvet és tanulmányt tett közzé és előadássorozatot tartott. A kultúra értelmezése Magyarországon mindig is erősen kötődött a művészetekhez, s ő segítette kialakítani egy modern, széles antropológiai alapú kultúra fogalmat.

Maróti Andor a szakterület felsőoktatásban történő oktatásán keresztül kivívta a népművelésnek (felnőttoktatásnak), mint szakmának az elismerését. Erőfeszítései egy új fejlődést eredményeztek a felnőtt- és folyamatos oktatás területén Magyarországon. A főiskolák és egyetemek elkezdtek a népművelők (felnőttoktatók) képzését és ez a specializáció igen népszerűvé vált a fiatalok kö-

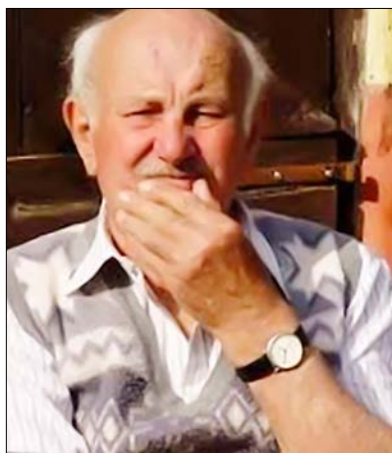
rében. Amíg a területet kezdetben a marxizmus-leninizmus elmélete uralta, számos új elemében egy új polgári foglalkozás alakult ki, amely speciális akadémikus tudást és szakértelmet követelt meg. A szakma sikeresnek bizonyult a legtöbb közösségi házban, könyvtárban, a helyi újságoknál, a múzeumokban, galériákban és más helyszíneken. Felvirágoztatott egy új szakmai pályát és Magyarország fejlődésében így közelebb került az egységes európai oktatási rendszerhez, beleértve a felnőtt- és folyamatos oktatást is.

Nyugdíjba vonulása után Maróti Andor további tizenhárom évig folytatta az előadói tevékenységet a felnőttképzés elmélete és módszertana, valamint a kultúra filozófiája terén. Rendszeres résztvevője volt a nemzetközi felnőttoktatás-történelmi konferenciáknak a közép-európai országokban. A magyar delegáció tagja volt a V. UNESCO Felnőttoktatási Világkonferencián Hamburgban, tagja a Nemzetközi Összehasonlító Felnőttképzési Társaságnak, tagja a Magyar Tudományos Akadémia, Felnőttképzési Albizottságának, valamint a tiszteletbeli elnöke a Szövetség a Felnőttképzés Fejlesztéséért egyesületnek.

Nekünk elismerés, hogy kitüntethettük Renkecz Józsefet

A Magyar Népfőiskolai Társaság 2016-ban Renkecz József nyugalmazott iskola igazgatónak, a Puszták Népe Uzdi Népfőiskola létrehozójának adományozta a Tessedik Sámuel népfőiskolai díjat. Vajon nem nekünk elismerés, hogy kitüntethettük őt?

Egyik riportfilmben mesélte, mivel több tucat kitüntetést kapott már, hogy mit mondott neki az iregszemcei buszsofőr: "A gye-

rekek itt szaladgáltak-játsoztak, és odafordult hozzám ez az egyszerű ember és azt mondja: „Jóska bácsi miért nem lehet ennek az országnak ilyen rendes ember a vezetője, mint maga?!? Ez nekem olyan jól esett, ezt

mindenkinek elmondom, mert ezt az embert nem biztatta senki sem, nem szólt bele a szakszervezet, a párt, hanem így egyszerűen és közvetlenül kibuggyant belőle. Akkor azt gondoltam, ezek szerint jól csinálom azt, amit csinálom.”

Jó egészséget Jóska bácsi!

¹ A díjazás előterjesztői az elismerés korábbi kitüntetettjei Heribert Hinzen (2006, Németország) és Szigeti Tóth János (2007, Magyarország) voltak. Bővebben lásd a Hall of Fame honlapot: <http://www.halloffame.outreach.ou.edu/> és a 2016-os díjazottakat: http://www.halloffame.outreach.ou.edu/by_year/HOF_2016.html

Renkecz József néptanító és nyugalmazott iskolaigazgató, az uzdi és a Tolna megyei népfőiskolák alapítója, a Tolna Megyei Szabadművelődési és Népfőiskolai Társaság örökös díszelnöke írását

VALLOMÁS AZ ÉLETEMRŐL

címmel feljegyezte: Hefner Erika

Sárszentlőrincen születtem, Tolna megyében 1929. február 14-én, csonka családban, földműves szülők gyermekeként. Két nővéremmel együtt nevelkedtem anyai nagy-nagy szeretetben, gondozottságban. 20 hektár föld és nagy családi ház biztosította közepes jólétünket. Tanulmányaimat a sárszentlőrinci elemi- illetve népiskolában folytattam. Nővéreim polgári iskolát végeztek, így rám is ez az út várt. A nyolc osztályos tanulmányaim alatt különbözeti vizsgát tettem a Tolnai Polgári Fiúiskola 3. illetve 4. évfolyamából. Tanulmányaimat a Soproni Evangélikus Tanítóképzőben folytattam, 1949-ben „jeles” minősítéssel szereztem népiskolai tanítói és kántortanítói oklevelet.

1949. szeptember 23-án Szekszárdon tettem esküt, hogy becsülettel szolgálom a közoktatás ügyét. Másnap Grábócon kaptam tanítói állást, ahonnan két hónap után Diósberénybe helyeztek át. Mindkét állomáselyemen jó kollektívába kerültem, de igazán az időszak rövidsége miatt nem bontakoztathattam ki pedagógiai képességeimet. Diósberényben a 7.-8. osztály vezetője lettem, majd másfél év után az iskola vezetését is rám bízta. Miután az ÁVH kiderítette „kulák” származásomat, 1952. február 18-án munkaszolgálatos honvéd lettem Szolnokon. Építettünk kórházakat, laktanyát és repülőteret Szolnokon, Kunmadarason, Szentkirályszabadján, majd fél évig Tatán bányász lettem. 1954-ben szereltem le.

A Gyönki Járási Hivatal az uzdi kis létszámú általános iskolához helyezett nevelőnek. 1955-ben iskolavezetővé avansáltam és felszabadultan folytattam oktató-nevelő munkám. Szétszórt csoportjainkat összevontuk a volt Fördös Kúriában, idilli környezetben alakítottuk ki a 3 csoportban zajló oktatásunkat.¹ Az 1.-4., 5.-6., és a 7.-8. osztályban 80-90 tanuló volt mindösszesen. A nevelőinket folyamatosan képeztük, ugyanis a harmadik nevelő mindig képesítés nélkülüként került hozzánk. Az első tíz év után felfigyeltek ránk eredményeink miatt: kiváló tanulmányi eredmények, kimagasló mozgalmi munka és a szülőkkel való kapcsolatok miatt. Volt Iskolarádió a tanulók szerkesztésében, három szakkör, Szülők Iskolája, Író-olvasó találkozók a felnőttek számára. Kiválónak minősítették úttörőcsapatunkat, kétszer nyertük el a KISZ KB Vörös Selyem zászlaját, a Parlamenti Karácsony jutalmát. Országos II. helyezett lett a Nagy Napok Naplója. Bérdi Laci tanítványunk hozta be Tolna megyébe a „Forradalmi Lángot”.

Amikor 1972-ben négy tagú járási delegátus jelent meg a portán, tudtam, hogy vége a gyöngyvetnek! Igazgató kellett a 8 tantermes megszépült sárszentlőrinci iskolába. Még egy évet kialakítottunk, így az 1973/74-es tanévet kezdtem lőrinci igazgatóként. Minden tárgyi- és személyi feltétel adva volt a teljes értékű munkához, óvodai nevelők is, az alsó tagozat friss diplomás tanítókkal indult, a felső tagozat szakos-ellátottsága 80%-os volt!

¹ TelePaks (...) Hárompont magazinműsorából Tell Edit- Babai István: Népművelők, néptanítók című filmje Renkecz József és Reicz Terézia néptanító-apáca munkásságáról 2009-ben elnyerte a Fődíjat, a Helyi Televíziók Országos Egyesületének „Helyi Érték Díj” pályázatán.

² Kőre követ – Népfőiskola Uzdón és Sárszentlőrincen 2012. Zsivora György Népfőiskolai Alapítvány

³ Hahn Róbert: Iskolából múzeum c. kisfilmje 2012., és a „FŐTÉR” c. Magyar Televízió műsora

Beindult a próbaidő jó felszereltségben és megfelelő nevelői létszámban. Új kihívás ért bennünket: a Kaposvári Tanítóképző a Zsolnai-féle anyanyelv-oktatás kísérletét ránk bízta, amelyben 20-25 magyar és roma gyerek együttese volt 1-1 csoportban. 4 évig voltunk a kísérlet gazdái, jöttek-mentek a látogatók. A „reflektorfény” nem volt mindenkinek kedvére való, zavarónak bizonyultak a nézetkülönbségek, borzolták a testület hangulatát. Négy év után megváltunk a kísérletől és a kísérlet vezetőitől is. Nem állt ki mellettünk egyetlen főhatóság sem. Hozadéka annyi lett, hogy a NYIK „alternatív” lehetőséget kapott a nyelvoktatásban.

A testület megnyugodott és folyt az élet a régi kerékvágásban. Sajnálattal és keserűen könyveltük el a kudarc éveit.

A történések után újult erővel kezdtem bele a volt uzdi iskolánk „zarándokhelyé” való kialakítását a szekszárdi Babits Mihály Művelődési Központ munkatársaival nagy egyetértésben. Maradék szabadidőmben létrehoztam életem büszkén emlegetett főművét a volt iskolában, a Fördös-Kúriában. Irodalmi emlékszoba, ahol Petőfi, Illyés, Babits és Lázár Ervin írásai, relikviái voltak, néprajzi gyűjtemény 7 üveges szekrényben. Történelmi hagyatékot állítottunk ki Rákóczi Ferencről, 1848-ból, az I. Világháborúról, a II. Világháborúról és az 1956-os történelmi emlékekből. Őriztem a Fördös család és a Renkecz család hagyatékát egy-egy szobában. A volt úttörőcsapatom hagyatékát őriztem meg a régi csapatotthonban, ami mai gyerekekben nagy csodálkozást vívott ki. A méhészeti eszközök a padlásra kerültek, a pince ifjúsági klub céljával szolgált. Külön szoba állt a népfőiskolai hagyaték számára, 20-25 év emléke. A világ minden tájáról jöttek a látogatók. Nyáron 2-3 tábor állomásozott a portán.

1990-től az Uzdi „Puszták népe” népfőiskolát vezettem néhai Csepregi Béla evangélikus lelkésszel, mintát adva a megyei népfőiskolák szervezési kezdeményezésének.² 1999-ben a Magyar Népfőiskolai Társaság elnökségének, Sz. Tóth Jánosnak és Mihályfi Mártának bábáskodásával megalakítottuk a Tolna Megyei Népfőiskolai Társaságot Hefner Erikával. 2004-ben egyesületünk Örökös Díszelnökévé választottak, az elnöki stafétát Erikának adtam át.

2012 volt a fordulat éve: tiltakozásom ellenére a „Hivatal” és a Testület úgy döntött: a múzeumot felszámolják, szálláshely kell az ifjúságnak! Kétségbeesetten fordultam szakmai szervezetek felé a kiállított értékek megóvása érdekében, de megértő támogatást nem kaptam sem a Megyei Múzeum vezetőitől, sem a Honismereti Egyesülettől. 2012. március 15-én a kulcsokat átadtam a benne lévő értékekkel együtt.

Pályázaton nyert 27 millió forintból a sárszentlőrinci önkormányzat ifjúsági szálláshellyel építette át a volt múzeumot.

Most már csak fotókon láthatom művemem, és sirathatom a fél évszázados értékmentő munkám! Pedig sok látogató és szakember minősítette jónak, egyedülállóknak, pl. Ráday Mihály, Pálffy István a Magyar Televízió hírességei. dr. Tóttós Gábor főiskolai tanár mondta: „Mivé lennének Renkecz József nélkül?!” Remélem, talán maradt még „hírmondó” a Kúriánkról 1-1 film megörökítésében.³

Zegzugos pályám útjainak vége felé járva meglepéssel összegzem: nem volt szűkmarkú hozzám az Élet. Örömmel tölt el, hogy tapasztalataimat megoszthatom másokkal, jeles Társaságok számítanak szolgálatomra, elismerik munkám eredményességét, hasznát. Több mint 20 alkalommal részesítettek különböző szintű kitüntetésben, elismerésben. Családom tagjai, - feleségem nyugalmazott óvónő, fiam vadászati felügyelő, lányom főpostai alkalmazott - hősiiesen elviselték harcainkat. Befejezésül két idézet: „Milyen jelet hagysz, ha majd jelet nem adhatsz?” (Pákolitz István), és egy Jevtusenától: „Bűn a közepszerűség, akár csak a hazug szó...!” Pótolhatatlan ember nincs! De amit tettem, senki más úgy nem tette volna, mint én: Renkecz József!

Köszönöm a Jóistennek, hogy ilyen szép erőpróbát mért rám!
Szekszárd, 2016. november 14.